

Aleg. 300

Sprawozdanie

komisji szkolnej o wniosku posła Oleśnickiego w sprawie założenia gimnazjum z językiem wykładowym ruskim w Stanisławowie.

Wysoki Sejmie!

Komisja szkolna uważa, że sprawa założenia gimnazjum z językiem wykładowym ruskim w Stanisławowie doszła obecnie do tego stadyum, w którym załatwiona być może dodatnio. Napływ uczniów ruskiej narodowości do gimnazyów polskich w Stanisławowie i w miastach sąsiednich wzrasta bez przerwy, a z końcem r. 1903 dosięgnął następujących cyfr: uczniów Rusinów było w gimnazjum Stanisławowskiem 168, w Stryjskiem 165, w Buczaekiem 136 — a w Brzeżańskiem nawet 213. W razie gdyby było gimnazjum o języku wykładowym ruskim w Stanisławowie, to należy przypuścić, iż z ogólnej liczby tych 682 uczniów ruskiej narodowości uczęszczałoby conajmniej $\frac{2}{3}$ ogólnej sumy tych uczniów do tego gimnazjum, które by wtedy mogło liczyć około 450 uczniów tj. tyle, ile mniej więcej wynosi przeciętna uczniów w naszych średnio uczęszczanych średnich zakładach naukowych. Wpisy uczniów do pierwszej klasy tego gimnazjum byłyby również przypuszczalnie prawidłowe. Te powyższe cyfry wskazują dostatecznie na potrzebę założenia tego gimnazjum o wykładowym języku ruskim. Także wedle sprawozdania c. k. Rady szkolnej krajowej siły nauczycielskie, uprawnione do wykładania w języku ruskim są wystarczające, aby 5-te gimnazjum ruskie w kraju założonem być mogło i aby obsadzanie stopniowo powstających klas tego gimnazjum było zapewnionem.

Sejm przeszłego roku zawarował swoje prawa do wyłącznego stanowienia o potrzebie szkół średnich w kraju i o wykładowym języku w tychże. Komisya zaś tego roku z przyjemnością przyjęła do swej wiadomości komunikat rządowy o uśmierzeniu się wszelkich agitacji społeczno-politycznych wśród uczniów szkół średnich krajowych, zwłaszcza ruskich. Komisya szkolna pragnie bowiem, żeby to nowe gimnazjum ruskie, mające powstać w Stanisławowie, stało się rzeczywistym nabytkiem kulturalnym dla narodu ruskiego i całego naszego kraju; to jednak wtedy tylko będzie osiągnięte, jeżeli nauczyciele i uczniowie sumiennie swój obowiązek spełniają a przytem duch porządku, karności i zasad na wskroś chrześcijańskich w tym zakładzie naukowym stanowczo panować będą.

Komisya ufa, że c. k. Rada szkolna krajowa dzielając niewątpliwie nasze zapatrywania, szczególną zwróci uwagę pod tym względem na tę nowo powstającą szkołę średnią.

Dokładna znajomość obydwóch języków krajowych jest bardzo pożądaną dla uczniów obydwóch narodowości naszych szkół średnich. To uważa Komisya już dziś za konieczne, odkładając na później zbadanie kwestyi, czyby nie należało założyć w kraju szkoły średniej utrakwistycznej o języku wykładowym polskim i ruskim. Również Komisya nznaje doniosłość wniosku p. Wójcicha Dzieduszyckiego i pragnie, żeby, gdy odnośna ustawa o obowiązkowym uczeniu drugiego języka krajowego wejdzie w życie, Stanisławowskie gimnazjum w pierwszym rzędzie zaliczonym zostało do tych szkół średnich, w których ta ustawa zastosowanie znajdzie.

To postanowienie może również łagodząco oddziaływać na nieraz zbyt rozbujający szowinizm narodowy u młodzieży a byłoby w ogóle nader pożądanem, żeby wszelkie antagonizmy narodowe w kraju jeżeli nie nstały, to przynajmniej złagodniały, zwłaszcza wśród młodzieży i kół nauczycielskich obydwóch narodowości. Albowiem tylko za pomocą spokojnej, systematycznej i niczem nie zamęczonej pracy może być odpowiednio młodzież wychowywana oraz mogą w ogóle obydwaj narody kraj ten zamieszkujące tylko za pomocą tej spokojnej pracy nad rozwojem duchowym i ekonomicznym naszej wspólnej ojczyzny z pożytkiem pracować.

Na podstawie powyższych danych Komisya szkolna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się Rząd, aby przystąpił do założenia gimnazjum w Stanisławowie z wykładowym językiem ruskim.

Tem samem zostaje załatwioną petycja filii Towarzystwa ruskiego pedagogicznego w Stanisławowie l. 382.

Przewodniczący:

Czartoryski.

Sprawozdawca:

Cielecki.